

"Educar per a la incertesa és absolutament necessari en aquests temps"

Resum d'entrevista a: <http://www.miguelescotet.com/webnews/edugainterviewES.html>. M. A. Escotet

Degà d'Educació de la Universitat de Texas, ha estudiat les reformes escolars americanes i europees, el que el converteix en una autoritat en la matèria. Per a ell és fonamental donar major protagonisme a l'estudiant, equilibrar la formació cognitiva i l'afectiva, i educar per a un món on cada vegada hi ha menys certeses.

Educar per a la incertesa. Això sembla difícil ...

És molt difícil, però absolutament necessari. I és complicat perquè hem creat un món que té bastant de ficció. Pensem que tot està fet. Es parla de planificació estratègica, dissenyem programes per a estudiants que estan iniciant la seva vida i van a romandre setze anys en l'educació formal, quan és gairebé impossible, saber el que passarà quan s'incorporen al món del treball. El cas és que els induïm a creure que amb el que estan aprenent tindran resolt el seu futur, mentre que el raonable seria ajudar-los a construir-lo.

Quins són els pilars que sustenten aquesta teoria?

La base fonamental de l'educació per la incertesa és ensenyar a pensar, a dissentir, a respectar a l'altre. I aquests són components afectius, no cognitius. L'educació espanyola és molt cognitiva, la qual cosa està bé, sempre que no ho faci a costa del afectiu, perquè l'ésser humà ha d'aprendre a viure en societat. El que planteja aquest corrent de pensament és com ajudem als estudiants a que resolguin els seus problemes donant-los eines, i coneixements òbviament. I això no s'aconsegueix amb programes rígids.

La psicologia ha determinat aquesta manera d'enfocar l'educació?

M'ha ajudat a centrar l'atenció en l'estudiant. Tenim certa tendència a elaborar el currículum de cada assignatura a imatge i semblança del que sap el professor, el que provoca una gran crisi, ja que l'estudiant ha d'adquirir els coneixements que el món li reclama. Amb aquesta dinàmica els sabers que realment importen, solen arribar massa tard. És a dir, sempre anem per darrere dels esdeveniments. És com si estiguéssim reproduint la història en lloc de construir-la. Amb això vull dir que es pensa molt més en el docent que en el discent.

¿Aquesta nova forma d'ensenyar és una qüestió de concepte o de recursos?

D'ambdues coses. En el currículum ha d'haver uns continguts medul·lars que tots necessiten, però també cal deixar espais per compartir, en què els estudiants puguin discrepar. Aquesta forma d'enfocar l'ensenyament és més cara, perquè exigeix més professors, diversificar els continguts i tenir aules menys concorregudes.

Què vol dir?

Doncs que a l'hora d'establir la durada dels estudis, no es poden mantenir criteris iguals per a tots, perquè el que per a unes persones requereix menys temps, per a altres pot suposar més. Per tant, insisteixo, s'haurien de respectar les diferències individuals, cosa que no contempla el model. No hem d'obviar que els primers aprenentatges marquen enormement el futur de les persones. Jo sempre he mantingut que els professors d'educació infantil, per exemple, haurien de ser els més ben remunerats i els més formats, perquè a aquestes edats es construeix una base de vital importància: s'adquireix el llenguatge, les emocions ... Per això entenc que seria bo que qui dona classe a futurs professors d'aquestes etapes, es passés per l'institut o per l'escola, ja que no es concep a un formador de mestres que no actuï com a tal, ni sigui un veritable model de mestre.

¿Li sembla, doncs, que l'educació està massa fragmentada?

Així ho crec. Primer la segmentem per nivells, i després tendim ponts artificials entre unes i altres etapes. D'aquesta manera deixa de ser un continuum. Necessitem crear un model en la compartició teoria i pràctica i es concebi com un procés al llarg de la vida.

Les noves tecnologies han vingut a revolucionar la societat i fins i tot a la família. A l'escola també?

De cap manera. Han entrat els aparells i ara se substitueix la pissarra per un powerpoint o la PDI. Però, les TIC, amb tot el que això comporta, no s'han introduït en l'ensenyament. Això és una crònica més en la història de la educació. Va passar amb la ràdio, que amb prou feines va arribar a utilitzar com a recurs educatiu, quan el so té un enorme potencial per activar el pensament abstracte, perquè exigeix reconstruir amb la imaginació. La televisió va portar la imatge i va condicionar aquesta capacitat. Però avui, quan entrem a Internet, no només ens enfrontem al so i a la imatge, sinó també al text. Això fa creure als nois que els mitjans donen poder, la qual cosa no és certa si no se sap com manejar-los.

Com bé diu, els ordinadors ja han entrat a les escoles què fem ara?

Ara toca crear processos de qualitat, en què les tecnologies propicien metodologies que mobilitzin l'ensenyament i l'aprenentatge. Això implica un professorat competent, no només en el maneig, sinó també en l'aplicació que es pot fer d'elles. De fet, els nois o noies solen tenir un major domini d'aquestes eines, però això no vol dir que el professorat no pugui aportar formació sobre com usar-les. Per exemple, els joves pensen que la informació que obtenen a Internet és sempre real i veraç, la qual cosa no és cert. I aquí és on necessiten el suport que els ajudi a seleccionar i a tractar-la.